

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Korhonen, Pekka

Title: Nouseva Aasia ja Länsi

Year: 2008

Version: Published version

Copyright: © kirjoittaja(t)

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Korhonen, P. (2008). Nouseva Aasia ja Länsi. In K. Lindroos, & P.-E. Korvela (Eds.), *Avauksia poliittiseen ajatteluun* (pp. 127-146). Minerva. SoPhi, 109. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-492-111-4>

Pekka Korhonen

Nouseva Aasia ja Länsi¹

Maailmanpolitiikassa tutkitaan yksinkertaisesti sitä politiikkaa, mitä maailmassa tehdään. Koska kyse on politiikan tutkimuksesta, tätä ei voida tehdä tilastollisesti laskemalla eri valtioiden väkilukuja, talouden rakenteita ja sotilaallista kapasiteettia, vaan huomio kohdistuu siihen kieleen, millä erilaisten organisaatioiden edustajat esittävät ehdotuksia tai vastaväitteitä kansainvälisessä tilassa. Valtiot ovat poliittisen maailman keskeisiä organisaatioita, mutta eivät suinkaan ainoita; ylikansalliset kansalaisliikkeet, yritykset ja valtioiden väliset organisaatiot ovat kaikki relevantteja. Joskus myös yksityiset ihmiset saavat argumenteilleen maailmanlaajuisia tai ainakin alueellista huomiota, ja sitä mitä he sanovat kannattaa tutkia. Koska maailman yhteinen kieli, *lingua franca*, on englanti, osa merkittävästä argumentaatiosta joko tapahtuu englanniksi, tai se käännetään sille kielelle. On kuitenkin selvä, että maailman eri alueilla löytyy suuri joukko muitakin tärkeitä ja laajalti käytettyjä kieliä. Osa maailmanpoliittisesti merkittävää argumentaatiota on kansallista, eli se on tarkoitettu periaatteessa vain oman valtion jäsenille, mutta koska asialla voi olla huomattavaa merkitystä muillekin, kannattaa tällaista tutkia. Usean kielen taidosta on siten etua maailmanpolitiikan tutkimuksessa.

Maailmanpolitiikan tutkimus voi hyvin ottaa tutkimuskohteekseen *nimet*, niiden antamisen, tai muutokset niiden käyttötavoissa. Koska nimet ovat niin tärkeitä *symboleita* kaikessa poliittisessa retoriikassa, pääsee niiden kautta varsin hyvin analysoimaan mitä maailman rakenteessa tapahtuu. Esimerkiksi Aasia ja Länsi ovat molemmat käsitteinä epäselviä, mutta niitä kuitenkin käytetään laajasti. Se on mahdollista, koska ne mielletään nimiksi, eikä tarkkaan määritellyiksi käsitteiksi. Molemmat nimet herättävät meissä arkitietoisuutemme perusteella enemmän tai

vähemmän selkeitä mielikuvia, mutta jos meitä pyydetään määrittelemään missä Aasia tai Länsi ovat, tai missä niiden rajat sijaitsevat, emme välttämättä osaa antaa varmoja vastauksia. Tai jos välittömästi osaamekin, niin pidempään mietittäessä ensin mieleemme tuleva vastaus ei välttämättä enää olekaan tyydyttävä. Tämän vuoksi on tärkeä ymmärtää se lähtökohta, miksi on ylipäänsä merkityksellistä asettaa yleispätevät käsitteet, kuten Aasia ja länsi, tutkimuksen kohteeksi.

Sekä Aasia että Länsi ovat maantieteellisiä symbolisia ilmaisuja, joilla on monipolvinen ja narratiivinen sisältö.² Tällaisten epäselvien käsitteiden merkityksiä ja merkitysmuutoksia tarkasteltaessa voidaan asiaa lähestyä parhaiten nominalistisen nimiteorian näkökulmasta. *Sen enempää Aasiaa kuin Länttäkään ei ole olemassa sinänsä; sen sijaan on olemassa nämä kaksi nimeä, joiden alle eri tilanteissa sijoitetaan erilaisia geopoliittisia ilmiöitä.* George Lakoffin ja Mark Johnsonin metaforateoriaa³ hyväksi käyttäen voisimme sanoa, että sekä Aasia että Länsi toimivat säiliöinä, tai purkkeina. Niihin voidaan periaatteessa panna sisään rajoittamaton määrä erilaisia merkityksiä, mutta ne kriteerit, joiden puitteissa tätä tehdään, ovat aina kiistanalaisia. Tämän johdosta se mitä purkkeihin minäkin aikakautena työnnetään, vaihtelee mahdollisesti kovinkin paljon. Empiirisenä kriteerinä sille mitä purkeissa kulloinkin voi sanoa varsinaisesti löytyvän on kunkin aikakauden julkinen keskustelu ja ne abstraktimmat teemat, joiden ympärillä se tapahtuu. En pyri analysoimaan Aasian ja Lännen käsitehistoriaa tässä systemaattisesti, koska se on varsin pitkä,⁴ mutta kommentoin niiden keskinäisiä suhteita lähinnä nykyisen maailmanpoliittisen tilanteen perspektiivistä, erityisesti toimijuuden käsitteen kannalta. Käsittelemolempia kuitenkin geopoliittisina paikanniminä ja kirjoitan ne siksi isolla alkukirjaimella.

Länsi selvästi on toimija. Länsi vakiintui maailmanpoliittiseen kieleen toimijaksi kylmän sodan aikana 1940-luvun lopulta eteenpäin Yhdysvaltain johtamaksi kapitalistiseksi valtioliittoutumaksi, joka poliittisesti ja sotilaallisesti oli Itää, eli Neuvostoliiton johtamaa sosialistista blokkia vastassa. Itä ja Länsi olivat symmetrisiä poliittisia nimiä. Ilmansuunnilla ei kovin paljoa ollut merkitystä näiden nimien reaalisisällöissä: Länteen kuului valtioita myös Latinalaisesta Amerikasta, Afrikasta ja Aasiasta, samoin kuin Itäänkin. Itäisen blokin alkaessa hajota 1980-luvun lopulla, ja viimein Neuvostoliiton hajottua 1991, Länsikin alkoi hajota. Tässä mielessä Itä ja Länsi eivät enää ole symmetrisiä. Nykyään Itä ei nimenä sisällä enää mitään erityistä poliittista toimijaa. Se on palannut merkitykseltään ilmansuunnaksi, jonka sijainti riippuu katsojan sijainnista, niin että esimerkiksi Euroopan Unioni (EU) on

Yhdysvalloista katsottuna idässä. Lännen käsitteestä puolestaan ovat siirtyneet pois esimerkiksi sellaiset Aasian maat kuin Japani, Etelä-Korea tai Singapore, samoin kuin kolmas maailma, niin että siihen on jäänyt lähinnä Yhdysvallat, Kanada ja Euroopan Unioni. Länsi käsittää nykyään Pohjoisen Atlantin alueella sijaitsevia rikkaita ja sotilaallisesti voimakkaita valtioita. Lännen hajoaminen ei välttämättä pysähdy tähän; Yhdysvaltain ja Euroopan suhteet olivat varsin toimivat kylmän sodan jälkeen koko 1990-luvun, mutta 2000-luvulla Yhdysvaltain ja useiden yksityisten Euroopan valtioiden välillä on ollut koviakin kiistoja, jotka kuitenkin toistaiseksi on saatu ratkaistua.

Lännen vastakäsitteenä Idän paikan on jossakin määrin korvannut Aasia. Mediatietoisuudessa tosin Islam on vuodesta 2001 lähtien esiintynyt Lännen symmetrisenä vastakäsitteenä, koska Islamiin geopoliittisena paikkana on liittynyt huomattava määrä uutisiin sopivia dramaattisia tapahtumia, joita on voitu käsitellä 'ääri-' ja 'terrorismi'-nimien avulla. Maailmantaloutta ja maailmanpolitiikkaa pidemmässä perspektiivissä tarkastelevat ovat kuitenkin jo 1980-luvulta lähtien ryhtyneet puhumaan Aasian noususta ja tämän ilmiön seurauksista muulle maailmalle. Aasia nousee, se kasvaa, kehittyy, rikastuu, integroituu ja tiivistää suhteitaan, ja ehkäpä ennen pitkää haastaa Lännen. Mahdollisesti Aasia työntää Lännen syrjään maailman johtajan paikalta, ja siirtää maailman taloudellisen, poliittisen ja sotilaallisen keskuksen Pohjois-Atlantilta Tyynenmeren läntisille rannikkoalueille. Aasiaa käytetään nykyään hyvin yleisesti toimijakäsitteenä, aivan kuten Länttäkin. Islamiin ei samassa mielessä liity kokonaisvaltaisia toimijametaforia; alueena se on hajanainen, ja Lännen kannalta mediassa esiintyvät uhkaavat toimijat ovat varsin pieniä ja marginaalisia ryhmiä, jotka tosin pystyvät näyttävään pienimuotoiseen väkivaltaiseen toimintaan, mutta eivät oikeasti uhkaamaan Länttä, siinä mielessä kuin Itäblokki aikanaan pystyi.

Missä on Aasia?

Jos kerran Aasiaan nykyään liitetään toimijuuden mielikuvia, niin missä se sitten oikeastaan on? Kaksi nopeaa vastausta, koulumaantieteen pohjalta annettu ”Uralilta itään!”, ja tautologisempi ”Euroopasta itään!”, eivät pidä nykyään enää paikkaansa. Aasian nimen sisältö on tällä hetkellä voimakkaassa muutoksessa, eikä 1700-luvun alussa Venäjän imperaattorin Pietari I:n ja hänen neuvonantajansa Vasili Nikitiš Tatištševin luoma kuvaus, jonka ruotsalainen kapteeni Philip Johan Strahlenberg onnistuneesti argumentoi lävitse Länsi-Euroopassa kirjassaan *Das Nord*

*und Ostliche Theil von Europa und Asia*⁵, ei ole enää relevantti. 300 vuotta sitten valistuksen ajan Eurooppa kolonialisoi muun maailman ja sijoitti sen samalla itselleen sopiviin geopolitiisiin kategorioihin.⁶ Koska Don oli klassisista ajoista lähtien ja Dnepr 1600-luvulta lähtien ollut yleisesti käytetty Euroopan itärajan määritelmänä, Moskovan ruhtinaskunta kuului Aasiaan, kunnes uusi määritelmä Pietari I:n aikana luotiin. Uralin vuoristo oli looginen Euroopan ja Aasian välinen uusi raja venäläisestä katsannosta käsin, koska se toimi Venäjän valtakunnan sisäisenä sivilisaatorajana. Venäjä edusti perinteistä maanviljelykseen perustuvaa kulttuuria, jonka käytännöllinen johtaja tsaari selvästi oli, kun taas Siperia merkitsi idässä sijaitsevaa villiä aluetta, missä asui pakanallisia paimentolaisia, metsästäjiä ja venäläisiä turkiskauppiaita, joita kukaan ei tosiasiallisesti pystynyt hallitsemaan.⁷ *Se mistä myöhemmin syntyi yleisesti omaksuttu Euroopan ja Aasian raja, oli siis alkuaan Venäjän valtakunnan sisäinen uskontoon, talouteen, hallintomuotoon ja elämäntapaan pohjautuva raja.* Pietari I:n neuvonantajineen suorittama Euroopan ja Aasian uudelleenmäärittely oli ensimmäinen kerta Venäjän historiassa, jolloin Eurooppa otettiin käyttöön puhetekona, eli Eurooppa puhuttiin ja kirjoitettiin olemassa olevaksi yksiköksi Venäjän suhteen. Samalla varsinaisen Venäjä siirrettiin Aasiasta Eurooppaan ja Uralin itäpuoliset alueet määriteltiin samanlaisiksi Aasiassa sijaitseviksi siirtomaiksi kuin mitä ajan suurvalloilla, Hollannilla, Ranskalla ja Iso-Britannialla oli. Näin Venäjästä tehtiin eurooppalainen, barbariaa sivilisoiva siirtomaavalta.⁸

Tämä määritelmä ei siis ole enää pätevä. Viimeisten vuosikymmenten aikana Aasiaa on ryhdytty määrittelemään voimakkaasti uudestaan, mutta nyt itä-aasialaisten akateemikoiden ja poliitikkojen toimesta, eikä enää Euroopasta käsin. Kyseessä on hyvin samantapainen ilmiö kuin 1700-luvun alun Venäjällä: muualla käytössä olleet, mutta omalla alueella varsin merkitykselliset⁸ maantieteelliset käsitteet on otettu määrätietoisesti käyttöön puhetekoina, joilla määritellään mitä tiettyyn maantieteelliseen alueeseen kuuluu, ja millaisia ominaisuuksia siihen kuuluvilla on. Toisin sanoen, eräiden Euraasian mantereiden itäisten valtioiden itsenäistyttyä toisen maailmansodan jälkeen ja vahvistuttua taloudellisesti ja poliittisesti, ne ovat ulkopoliitikassaan ryhtyneet lisäämään erilaisia yhteistyömuotoja keskenään, sekä retorisesti sijoittaneet tämän tyyppisen aktiviteetin nimen Aasia alle. Näin niiden viralliset poliittiset edustajat, akateemikot, journalistit yms. samalla puhuvat ja kirjoittavat Aasiaa olemassa olevaksi yksiköksi.

Näiden redeskriptioiden perusajatus on, että Aasiaa ei enää käytetä kaatoluokkana, johon sijoitetaan kaikki se mitä ei Eurooppaan haluta.

Tilanne on oikeastaan päinvastoin. Mikäli Euraasian metamaantiede ymmärretään binaarisesti, eli siten, että siellä on vain kaksi kategoriaa, Eurooppa ja Aasia, niin siinä tapauksessa kaikki se, mitä ei Aasiaan huolita, on loogisesti Eurooppaa. Keskustelu on pitkään ollut vilkkainta ns. Tyynenmeren Aasiassa, lähinnä Japanista Singaporeen ulottuvalla alueella., Täällä on yleensä otettu mukaan enemmän tai vähemmän historiallisista syistä kiinalaiseen ja intialaiseen kulttuuripiiriin kuuluvia valtioita, mutta jätetty Islamin ydinalueet pois. Aasia on siten tarkoittanut suurimmassa osassa keskustelua alueesta, jonka länsirajana on Pakistan ja pohjoisrajana Mongolia: idässä Japani ja etelässä Indonesia, kuten kartassa 1. Tämä kartta on itse piirtämäni ja yllämainittua binaarista kategorisointia noudattava looginen kartta, jolle en ole elävässä elämässä nähnyt visuaalista vastinetta, mutta se esittää kuitenkin selkeästi, mitä Eurooppa kaatoluokkana uudessa Aasia-keskustelussa voisi tarkoittaa.

Käytännössä tilanne on monimutkaisempi, sillä Euroopassa vielä yleisesti käytetty binaarinen metamaantiede on väistymässä. Tämän seurauksena Euraasiassa sijaitsee nyt useampia kuin yksi ”manner”. Euroopan ja Aasian lisäksi osa entisestä Neuvostoliitosta on tapana sijoittaa yhdeksi mantereeksi, koska näitä valtioita ei mielletä sen enempää Eurooppaan kuin Aasiaankaan kuuluvaksi, ja islamilainen Lähi-Itä pohjoisafrikkalaisine osineen mieltyy sekin omaksi erilliseksi alueekseen. Lisäksi Australia, Uusi-Seelanti, Papua-Uusi Guinea ja lounainen osa Tyynenmeren saaria mieltyy nykyään yhä useammin osaksi Aasiaa. Kartta 2 on visuaalinen esimerkki tällaisesta tavasta ajatella.

”Mantereitten” piirrokset olen poiminut Japanin ulkoministeriön vuosikirjoista,¹⁰ joten tältä osin ne ovat autenttisia, mutta olen ryhmitellyt itse kartat yhteen kuvioksi, sekä kirjoittanut mantereitten päälle nimet länsimaisin kirjaimin. Joka tapauksessa geologialla ei ole enää mitään tekemistä mantereitten nimien määrittelyn kanssa – eikä ole ollut enää 300 vuoteen.

Aasian käsitteen kannalta olennaisinta tilanteessa on, että Aasiasta on tullut paljon pienempi alue kuin mitä eurooppalaisilla on tapana ajatella. Tämä on suoraan yhteydessä siihen edellä mainittuun seikkaan, että Aasian nimeen pyritään nykyään liittämään toimijuuden mielikuvia. Mantereiden laajuudessa geopolitiikassa pieni koko merkitsee toimintakykyä. Multilateraalinen ulkopolitiikka vaatii monitasoista ja monimutkaista kansainvälistä yhteistyötä ja integratiivista kykyä. Mitä suurempia määriä enemmän tai vähemmän tiukasti suvereenisuudestaan kiinni pitäviä kansallisvaltioita tällaista yhteistyötä on harjoittamassa, sitä hankalampaa kaikki toiminta on. Siksi pienuus hyvin usein on voimaa tällä tasolla, etenkin Aasiassa, missä mitään selvää ja itseoikeutettua johtavaa valtiota ei ole olemassa, vaan kaikesta yhteistoiminnasta on sovittava suhteellisen tasavahvojen valtioiden välisissä neuvotteluissa.

Miten käsitteellistää Aasia?

Meillä on nykyään maantieteellisesti pienempi Aasia kuin aikaisemmin, mutta väestömäärältään se ei paljoa pienempi ole. Tämäkin Aasia sisältää enemmän kuin puolet ihmiskuntaa, ja sen sisäiset poliittiset, sotilaalliset, taloudelliset, uskonnolliset, kielelliset ja kulttuurilliset erot ovat erittäin suuret. Edes tällaisesta pienennetystä Aasiasta puhuttaessa emme puhu EU:n tapaisesta alueesta. Esimerkiksi suvereenisuuden käsitteen avulla on yksi poliittinen ero helposti nähtävissä. Euroopan Unionia voidaan ainakin jossain määrin pitää organisaationa, missä jäsenvaltiot luopuvat osasta suvereniteettiaan luodakseen suuremman kokonaisuuden, joka olisi vahvempi ja vaikutusvaltaisempi maailmanpolitiikassa kuin sen jäsenvaltiot erikseen. Aasiassa sen sijaan alueellista vuorovaikutusta harjoitetaan, siksi että sen avulla voidaan vahvistaa näiden maiden suvereniteettia talouskasvun ja yhteiskuntien yhtenäisyyden lisäämisen kautta. Japania, Singaporea, Taiwania ja Etelä-Koreaa lukuun ottamatta Aasian maat ovat vielä suhteellisen köyhiä kehittyviä valtioita, joille valtion sisäinen lujittaminen on ensisijainen päämäärä. Luonnollisesti Aasian yhteistoiminnassa voidaan myös rakentaa yhteisiä näkökantoja ulkovaltojen suuntaan, mutta käytännössä tätä näkyy tapahtuvan enemmän vanhojen organisoituneiden Aasian alaryhmien, kuten ASEAN:in sisällä, mutta ei juuri koko Aasiassa. ASEAN on vuonna 1967 perustettu suurvaltaryhmittymistä riippumaton organisaatio, johon kuuluvat nykyään Indonesia, Brunei, Singapore, Malesia, Filippiinit, Thaimaa, Vietnam, Laos, Kamputsea ja Burma/Myanmar.

Vaikka Aasian integraatiosta on puhuttu kauan, ei Aasiaa voi pitää mitenkään syvästi integroituneena alueena, vaan se on parempi nähdä kokoelmana *turvallisuuskomplekseja*, Barry Buzanin tunnettua käsitettä käyttäkseni.¹¹ Turvallisuuskompleksi tarkoittaa valtioryhmää, missä jokaisen valtion johto ymmärtää oman turvallisuuden riippuvan suhteista naapurivaltioihin. Valtioiden väliset suhteet eivät välttämättä ole hyvät, vaan hyvinkin jyrkkiä sotilaallisia jännitteitä saattaa esiintyä, mutta tilanne ymmärretään kuitenkin poliittiseksi peliksi, missä on säännöt, joita noudattamalla tilanteista selvitään. Kyseessä ei siis ole rauhanomainen yhteisö, mutta yhteisö kuitenkin, koska se kerran pääosin noudattaa yhteisiä sääntöjä. Suurin osa Aasian sisäisestä diplomaattisesta toiminnasta liittyy joko talouskasvun tai turvallisuuskompleksien hallintointiin, eikä suinkaan aasialaisen ulkopoliitikan hahmotteluun. Etelä-Aasia on yksi selvä turvallisuuskompleksi, koostuen Intiasta naapureineen, erityisesti Pakistanista ja Kiinasta Intian suhteen. Toinen turvallisuuskompleksi on Kaakkois-Aasiassa, mukaan luettuna

Australia ja Uusi Seelanti. ASEAN:in valtioiden välillä ei ole ollut varsinaista sotaa pitkiin aikoihin. Koska oikeastaan mikään ASEAN:in valtioista ei kuitenkaan ole vielä täysin kiinteytynyt valtio, on niissä useimmissa erilaisia separatistiliikkeitä, jotka hankkivat tukea naapurimaista etnisten tai uskonnollisten syiden perusteella. Samoin useiden valtioiden välillä on ratkaisemattomia rajariitoja. Useimmilla on myös ollut pieniä sotilaallisia konflikteja tai ainakin jännitettä Kiinan kanssa. Kolmas turvallisuuskompleksi sijaitsee Koillis-Aasiassa, koostuen Japanista, molemmista Koreoista, Taiwanista ja Kiinasta. Erityisesti Japanilla on eriasteista jännitettä kaikkien niiden kanssa. Kiina, joka on territoriaalisesti laajin valtio, sekä Hans Morgenthau'n klassisen määritelmän mukaisesti niistä imperialistisimmin orientoitunut¹². Kiinalla on siis selvimmin mahdollisuuksia saada aikaan suuria rakenteellisia muutoksia maailman poliittisessa rakenteessa, ja se on mukana keskeisenä toimijana kaikissa näissä kolmessa turvallisuuskompleksissa. Aasia ei ole tämän seurauksena toiminnallinen eikä sisäisesti yhtenäinen kokonaisuus, ja sotilaallinen väkivalta on siellä jatkuvasti mahdollista. Tästä syystä ulkopuolisilla valtioilla, etenkin Lännellä, on huomattavaa vaikutusvaltaa Aasiassa.

Toisin kuin Lännessä katsoen helposti näyttää, Aasiasta katsoen Aasia ja Länsi eivät ole toisensa pois sulkevia, vaan osittain päällekkäisiä käsitteitä. Hyvin yleisessä mielessä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että Aasiassa ei enää ole jäljellä sosialistisia maita, vaan käytännössä ne kaikki ovat joko jo pitkään, tai ainakin viime aikoina, muuttaneet itseään markkinatalouksiksi. Kuka tahansa joka viitsii matkustella esimerkiksi Kiinassa tai Vietnaminä näkee tämän selvästi. Tämä saa ne kaikki osaksi yleistä taloudellista Länttä, missä markkinatalouden säännöt vallitsevat. Burma/Myanmar ja Laos ovat rajatapauksia, koska molemmat ovat pysytelleet jossain määrin globaalin talousjärjestelmän ulkopuolella, mutta esimerkiksi Pohjois-Korea on viime vuosina vienyt lävitse niin voimakkaita taloudellisia uudistuksia, ettei siitä enää voi puhua *de facto* sosialistisena valtiona. Tätä ei kuitenkaan yleensä tiedetä sen enempää Euroopassa kuin Yhdysvalloissakaan. Ensinnäkin maan hallitus on toteuttanut reforminsa ilmoittamatta asiasta julkisesti. Esimerkiksi Kiina julkisesti ilmoitti talouspolitiikkansa muutoksesta vuoden 1978 puoluekokouksessa ja Vietnam samalla tavalla julkisti vuonna 1986 *doi moi* politiikkansa (vietnamin kielen $\text{đ\#i m\$\$}$ tarkoittaa yksinkertaisesti uudistamista, ja viittaa tässä nimenomaan talouden rakenteen uudistamiseen). Toiseksi, koska Pohjois-Korea on yksi Yhdysvaltain määrittelemistä Pahan akselin valtioista, sen mielikuvaa on julkisessa tietoisuudessa systemaattisesti pidetty Lännelle vieraana ja

vastakkaisena. Tästä huolimatta maassa on jo laaja yksityinen taloussektori ja bisnesmiehet ajelevat vähitellen täyttyvillä maanteillä, tosin käytetyillä, mutta silti itse omistamallaan japanilaisilla autoilla.¹³

Jos Aasiaa tarkastellaan asteikolla, joka liukuu selvästi läntisestä vähemmän läntiseen, niin Australia ja Uusi Seelanti voidaan helposti sijoittaa Länteen. Niitä voisi yhtä hyvin nimittää posteuroppalaisiksi valtioiksi Aasiassa. Historialtaan ja väestöltään ne ovat hyvin eurooppalaisia, mutta taloudellisesti ja diplomaattisesti ne selvästi nykyään kuuluvat Aasiaan, vaikkakin sotilaallisesti ovat lähellä Yhdysvaltoja. Japani ja Etelä-Korea kuuluvat myös tiukasti Länteen. Japanin poliittinen johto on II maailmansodan aikaa lukuun ottamatta jo vuodesta 1869 identifioinut maansa nimenomaan osaksi euroamerikkalaista maailmanjärjestystä, ja myös retorisesti niin Japani kuin Etelä-Koreakin sijoittivat itsensä kylmän sodan loppuun saakka nimenomaan läntiseen blokkiin. Molemmat ovat kylmän sodan jälkeenkin systemaattisesti tukeneet Yhdysvaltain ulkopoliittikkaa, jopa systemaattisemmin kuin useimmat EU:n jäsenvaltiot, ja ne ovat sen sotilaallisia liittolaisia. Myös Filippiineillä, Taiwanilla, Thaimaalla ja Singaporella on eriasteista, mutta hyvin pitkä-aikaista sotilaallista yhteistyötä Yhdysvaltain kanssa. Taloudellinen tilanne on vielä tasaisempi. Aasian alueella tuotettujen lopputuotteiden päämarkkina-alue on Yhdysvalloissa ja Euroopassa, ja tätä kautta ne kaikki ovat selkeästi sidoksissa Länteen ja osa sitä. Tilanne heijastuu esimerkiksi ulkopoliittisissa mielipidekyselyissä, missä suuri osa kansalaisista selvästi pitää hyvien suhteiden säilyttämistä Yhdysvaltain kanssa erittäin tärkeänä tai tärkeimpänä ulkopoliittisena päämääränä, kun taas Aasian yhtenäisyyden rakentaminen ei ole agendalla juuri ollenkaan.¹⁴ Tämä ei tarkoita sitä, että Yhdysvaltain ulkopoliittikkaa välttämättä kannatettaisiin sellaisenaan, tai että siitä välttämättä edes pidettäisiin; suhteita Yhdysvaltoihin yksinkertaisesti pidetään ensiarvoisen tärkeinä, teki se mitä tahansa. Aasia ja Länsi ovat päällekkäisiä käsitteitä.

Aasia ja Länsi vastakäsitteinä

Aasian käsitteellistäminen ei ole aivan yksinkertaista. Kyseessä on niin iso yksikkö, että kun siitä sanoo yhden asian, on usein välttämätöntä väittää heti perään aivan päinvastaista. Objektiivisesti ottaen Aasia ja Länsi eivät nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa ole vastakäsitteitä, mutta koska ne ovat eri nimiä, voidaan ne retorisesti asettaa toisiaan vastaan. Tätä tehdään jossain määrin rakennettaessa Aasiaa

ideologiana. Tällä keskustelulla on noin vuosisadan mittaiset juuret, mutta ne ovat kuitenkin suhteellisen ohuet. Yhteinen piirre 100 vuotta vanhassa ja nykyisessä keskustelussa on, että argumentti välttämättä on rakennettava retorisen Aasian ja Lännen vastakkainasettelun varaan. Syynä on yksinkertaisesti se, että Lännen lisäksi ei ole mitään, sen enempää historiallista kuin nykyistäkään tekijää, jonka voisi asettaa riittävän suureksi vastustajaksi. Aasia on suuri ja hajanainen, ja tarvitsee riittävän suureksi muotoillun uhkan, jota vastaan sen voi retorisesti kuvata ykseydeksi. Aasiakeskustelun yksi klassikko on Kiinan ensimmäisen presidentin Sun Yatsenin vuonna 1924 Japanissa pitämä puhe nimeltään 大亞洲主義 (*Dà Yàzhōu zhì yì*, Suuri Aasiapolitiikka)¹⁵ Hän asetti siinä vastakkain eurooppalaisen materialistisen kulttuurin, missä käytetään sotilaallista voimaa heikompien kansojen alistamiseen, kutsuen eurooppalaista toimintatapaa Sorron tieksi (行霸道, *xíng bàdào*), sekä Aasian henkisen kulttuurin, missä politiikassakin toimitaan moraalisesti muita kansoja kunnioittaen. Aasialaisen toimintatavan nimenä oli Kuninkaan tie (行王道, *xíng wángdào*). Poliitikkojen puheita retorisesti tarkasteltaessa ei kannata liian paljon kiinnittää huomiota siihen, mikä lausumien empiirinen totuusarvo on. Eihän mikään meidän käyttämämme ilmaus tyhjentävän tarkasti kuvaa maailmaa. Huomio pitää kiinnittää siihen mitä politiikko argumentillaan yrittää saada maailmassa aikaan. Poliitikon tehtävänä on luoda yhtenäisyyttä omaan joukkoon ja määritellä mitä joukon pitäisi yhdessä tehdä, joten Sunin puhe on luettava yrityksenä saada aikaan rauhanomaista yhteistoimintaa Aasian valtioiden kesken tuon ajan eurooppalaisia siirtomaaimperiumeja vastaan. Se ei tässä tapauksessa onnistunut; Japani aloitti Suuren Itä-Aasian sodan (大東亞戰爭、Dai Tō-A sensō, 1931-1945),¹⁶ pyrkimyksensä valloittaa koko muu Aasia sotilaallisesti. Japani lähti Sunin käsitteistön mukaisesti Sorron tielle, ja kun toinen maailmansota päättyi, oltiin Aasian yhtenäisyydestä varsin hiljaa seuraavat vuosikymmenet.

Nykyisen Aasiakeskustelun moderni klassikko on Malesian entisen pääministerin Mahathir Mohamadin ja japanilaisen kansallismielisen poliitikon, nykyisin Tokion pormestarin, Ishihara Shintarōn yhdessä vuonna 1994 kirjoittama pieni kirja nimeltään [NO] と言えるアジア。対欧米への方策 (*NO to ieru Ajia. Tai Ō-Bei e no hōsaku*, eli *Aasia joka osaa sanoa EI. Poliitiikka Euro-Amerikkaa kohtaan*). Kirjan näyttämönä on varhainen 1990-luvun alun tilanne, missä Yhdysvallat kylmän sodan ideologisena voittajana aloitti voimakkaan neoliberaaliin talousteoriaan pohjautuvan propagandakampanjan Japanin ja Kaakkois-Aasian maiden talouspolitiikkaa vastaan. Tästä seurasi suurehko kansainvälinen verbaalikonflikti, missä Euroopan valtiot yleensä tukivat Yhdysvaltoja

eräänlaisena taustakuorona. Mahathir ja Ishihara argumentoivat tiukan ja voimakkaan Aasian valtioista koostuvan organisaation muodostamisen puolesta. Siitä pitäisi tehdä niin vahva, että se voisi sanoa ”EI!” huonolle neoliberaalille talouspolitiikalle ja sen jälkeen antaa ajan kuluu, niin että Aasian nopea talouskasvu ikään kuin luonnostaan jättäisi Euro-Amerikan taakseen muutamassa vuosikymmenessä. Sen jälkeen koittaisi Aasian vuosisata, eli Aasian ideologinen, taloudellinen ja poliittinen johtoasema maailmassa, minkä seurauksena lempeät aasialaiset arvot korvaisivat ahneet euro-amerikkalaiset arvot maailmanpolitiikassa.

Mahathir jatkoi eläkkeelle jäämiseensä asti samanlaista, tosin vain ajoittaista, Lännen vastaista argumentaatiotaan. Seuraava sitaatti sopii edustavaksi anekdootiksi hänen tyylistään. Se on eräästä hänen viimeisistä pääministerikautenaan¹⁷ pitämistä puheistaan vuonna 2003:

Kaikilla eurooppalaisilla on samanlainen alkuperä ja kulttuuri, joka pohjautuu kreikkalaiseen ja roomalaiseen sivilisaatioon. He ovat älykkäitä, rohkeita ja pohjattoman uteliaita. He eivät koskaan ole tyytyväisiä siihen mitä heillä on, vaan he haluavat aina parantaa asioita ja tehdä toimintaansa tuottavammaksi. Ei ole mitään työkalua, järjestelmää tai ideologiaa, mitä he eivät koko ajan parantelisi. Joskus innokkaasti puuhatessaan he rikkovat asioita ja saavat aikaan onnettomia tuloksia, mutta se ei heitä hillitse. He vain jatkavat asioiden parantelemista, joko omiensa tai muiden ihmisten asioiden. Valitettavasti he ovat myös kovin ahneita, pyrkien valloittamaan muiden alueita ja sortamaan muiden oikeuksia. Heidän 2000-vuotinen historiansa on täynnä loputtomia sotia oman valtansa kasvattamiseksi maailmanlaajuisesti.¹⁸

Vuonna 1925 syntynyt Mahathir kuuluu sukupolveen, joka henkilökohtaisesti koki eurooppalaisen rassistisen siirtomaapolitiikan vaikutukset brittiläisessä Malajassa ennen ja jälkeen toisen maailmansodan. Rodun käsite on hänen ikäiselleen miehelle eräs ajattelun peruskategorioista, mutta jotta ei joutuisi syytetyksi rasismista, aloittaa hän argumenttinsa ylistämällä eurooppalaisia. Hän essentialisoi eurooppalaiset, ja samalla amerikkalaiset eurooppalaisten fyysisinä ja kulttuurillisina jälkeläisinä, ahneiksi ja sotaisiksi ihmisiksi, jotka tosin voivat olla periaatteessa älykkäitä, mutta eivät kuitenkaan puuhakkuudeltaan ehdi miettiä mitä ovat tekemässä, ja saavat lopulta aikaan vain isoja sotkuja. Argumentin käytännöllinen kärki kohdistui George W. Bushin uutta sotilaallista ulkopolitiikkaa vastaan. Mahathir vastusti erityisesti hyökkäystä Irakiin sekä sotilaallisen toiminnan kasvattamista Filippiineillä. Mahathir myös

systemaattisesti jatkoi amerikkalaisen neoliberaalin offensiivin vastustamista. Hän piti sitä pääsyynä Aasian taloudelliseen kriisiin vuoden 1997 jälkeen, ja kriisin vaikutushan tuntui vielä Kaakkois-Aasiassa 2000-luvun alussa.

Mahathirille amerikkalaiset ovat vain ikuisen eurooppalaisen uusia inkarnaatioita, jotka ovat ottaneet käytännön johtoaseman. Mahathirilaisessa argumentaatioissa Länttä voisi kuvata metallimusiikkia soittavan big bändin metaforan avulla. Meteli on melkoinen, bändin jäsenet riitelevätkin keskenään, joskus joku suuttuu kunnolla ja lähtee ovet paukkuen, kuten esimerkiksi Saksa tai Ranska eri tilanteissa viimeisen vuosikymmenen aikana, mutta koska bändissä on väkeä paljon, niin johtaja pystyy aina kokoamaan jonkinlaisen soittajakokoonpanon kasaan, ja meteli jatkuu. Länsi on tästä näkökulmasta katsottuna riitainen, mutta se on myös riittävän yhtenäinen niin, että se aina pystyy tarpeen tullen toimimaan, milloin minkinlaisella poliittisella liittoutumalla. Länsi on poliittinen toimijakonseptio, ja Mahathirin elämäntyön eräs tragiikka oli siinä, että Aasiasta ei sellaista ole tullut.

Mahathiria nuorempien sukupolvien edustajilla argumentoinnissa ei yleensä käytetä yhtä jyrkkää vastakkainasettelua. Esimerkkinä voi käyttää kiinalaista intellektuellia Wang Huita, joka vuonna 2005 julkaisi artikkelin nimeltään *'Reclaiming Asia From the West: Rethinking Global History'*. Hän esittää harkitun analyysin Aasian intellektuaalisesta tilanteesta. Hän on ollut myös ilmeisen kiinnostunut levittämään argumenttiaan, koska kirjoitti sen englanniksi, ja vastaavasti artikkelin löysi sähköisessä muodossa vielä vuonna 2006 monesta paikasta, nyt vuoden 2007 lopussakin vielä parista.¹⁹ Wangin argumentin mukaan Aasia on olennaisesti eurooppalainen käsite, ja sellaisena se sisältää pitkän listan Euroopassa rakennettuja narratiiveja, kuten G.W.F. Hegelin ajatuksen aasialaisesta despotismista, Adam Smithin ajatuksen Aasiasta jälkeen jääneenä maatalousalueena, tai Karl Marxin ajatuksen takapajuisesta aasialaisesta tuotantomuodosta. Edward Said on tuotannossaan analysoinut Wangia laajemmin eurooppalaisen itään liittyvän narratiivirakennelman etymologiaa,²⁰ mutta Wangin olennainen huomio on, että tämä käsitteistö ei muodostanut ainoastaan imperialistien ja siirtomaaherrojen hallinnollisen intellektuaalisen välineistön, vaan myös heitä vastustavat vallankumoukselliset omaksuivat täysin saman käsitteistön. Koska Aasia saattoi tematisoitua Aasiana vasta eurooppalaisten pakotettua käsitteen tälle alueelle, ei yksinkertaisesti ole ollut mitään muuta kuin eurooppalaisperäinen sanasto, jolla Aasiasta on voitu puhua. Wang ehdottaa pitkää prosessia, jonka puitteissa Aasian historia kirjoitettaisiin uudelleen, ei kansallisina historioina, joita tietysti on paljon olemassa,

vaan nimenomaan Aasian historiana aasialaisin käsittein, koska eurooppalaisessa historiankirjoituksessa on yksinkertaisesti niin paljon vääriä tai harhaan johtavaa tietoa. Wang kuitenkin erottaa toisistaan vanhan imperialistisen Euroopan ja nykyisen Euroopan, sekä myös Euroopan ja Amerikan. Hän tuntee hyvin nykyistä eurooppalaista keskustelua, ja hänen kannaltaan eurooppalaisiltakin voi vielä oppia jotain. Eurooppa yrittää suojella itseään amerikkalaiselta neoliberaalilta imperialismilta aivan samoin kuin Aasiakin. Länsi ei siten Wangille enää näyttäydä yhtenä pysyvällisenä entiteettinä, vaan historiallisesti ja maantieteellisesti jakautuneelta. Pääongelma Aasian kannalta on Yhdysvallat, Eurooppa on sorrettu toveri ja siksi myös potentiaalinen liittolainen.

Aasian alueelliset organisaatiot nimipolitiikkana

Sekä mennyttä että nykyistä tulkitaan uudelleen Aasian ideologisissa keskusteluissa ja Länsi välttämättä muodostaa tämän keskustelun yhden taustan. Tämä intellektuaalinen prosessi on hyvin hidas, ja yhtä hitaalta vaikuttaa se prosessi, missä Aasiaa organisatorisesti rakennetaan toimijaksi. Mitään dramaattista ei kuitenkaan näytä olevan tapahtumassa lähiaikoina, mikäli maailmanjärjestelmässämme ei tapahdu senkaltaisia jyrkkiä muutoksia, jotka pakottaisivat Aasian yhtenäisemmäksi. Toistaiseksi toiminnasta on ollut tuloksena erilaisia aloitteita, jokunen löysä organisaatio sekä joukko nimimuutoksia.

Vuonna 1991 Mahathir Mohamad ehdotti muodostettavaksi organisaation nimeltään East Asian Economic Group (EAEG), joka olisi koostunut ASEAN:sta, Japanista, Etelä-Koreasta ja Kiinasta, ja jonka johtajana olisi toiminut Japani. Tätä järjestöä ei koskaan perustettu, ei vaikka Mahathir vaihtoi viimeisen sanan muotoon Caucus (EAEC), joka implikoi vain keskustelukerhoa, ei tiukkaa kauppablokkia. Perustamattomuuden syynä oli, että Yhdysvallat vastusti tiukasti sellaisen mahdollisesti tärkeän kansainvälisen organisaation perustamista, missä se itse ei ollut jäsenenä, ja mikä olisi saattanut tuon ajan tilanteessa kehittyä antiamerikkalaiseen suuntaan. Tämän seurauksena Japanin hallituskin kieltäytyi lähtemästä mukaan.

Mahathir Mohamadin ajatusta EAEG:n perustamisesta ei sinänsä haudattu, vaan etsittiin sille sopivaa muotoa, jonka Yhdysvallatkin hyväksyisi. Euroopan käyttäminen apuna oli yksi ratkaisu. Ensimmäinen Asia Europe Meeting (ASEM) järjestettiin 1996 Bangkokissa. Tällöin Mahathirin ehdottama maaryhmä – ASEAN, Japani, Etelä-Korea ja Kiina – ensimmäistä kertaa oli tällä kokoonpanolla mukana kansain-

välisessä organisaatiossa, eikä Yhdysvallat ollut osallistujien joukossa. Vaikka ASEM:kin periaatteessa saattaisi kehittyä antiamerikkalaiseen suuntaan, ei se kuitenkaan ole todennäköistä. ASEM on keskinäistä tunnettuutta lisäävä keskustelutila, jonka piirissä myös rakennetaan keskinäisiä taloudellisia toimintanormeja, mutta toimija se ei ole. Mielenkiintoisesti se kuitenkin käyttää kontinentaalaisia nimiä Aasia ja Eurooppa, eli se on esimerkki yllä esitellystä uudesta Euraasian mantereen poliittisesta maantieteestä. Kokouksia on sittemmin ollut kahden vuoden välein, vuoroin Aasiassa ja vuoroin Euroopassa, viimeksi siis Helsingissä syyskuussa 2006.

Mahathir jäi viimein eläkkeelle vuoden 2003 lopulla. Hänen seuraajansa Malesian pääministerinä, Abdullah Badawi, ehdotti 2004 että ASEM:n aasialainen osa nimettäisiin East Asian Communityksi (EAC). Nimi on varsin suora viittaus Euroopan yhteisöön, ikään kuin sen peilikuva Aasiassa; ei vastustaja, mutta tasa-arvoinen organisaatio. Badawin ehdotus sai välitöntä tukea Kiinan pääministeriltä Wen Jiabaolta. Vuosien 2004 ja 2005 aikana asian puitteissa käytiin varsin kiihkeää diplomaattista mielipiteiden vaihtoa. Se, mitä kaikkea tapahtui, jäänee myöhempien sukupolvien historioitsijoiden selvitettäväksi, mutta kun tilanteen kehittymistä seurasi lehdistön ja internetin avulla, näyttää siltä, että Kiinan voimistuminen, sekä hiljalleen nouseva jännitys sen ja Yhdysvaltain välillä, olivat yhtenä tärkeänä syynä uuden organisaation syntyyn. Mahathirin alkuperäisen vuoden 1991 ehdotuksen jälkeen Kiina on noussut Japanin tasolle alueellisena suurvaltana ja julkiselta näkyvyydeltään saattanut Japanin varjoonsakin, mistä syystä nämä kaksi valtiota ovat nyt selviä kilpailijoita.

Samaan aikaan lukuisissa muissakin Aasian maissa on ollut koko 2000-luvun ajan laajaa ärtymystä Yhdysvaltain ulkopoliittikkaan George W. Bushin hallintojen aikana. Bushin presidenttikausilla Yhdysvallat ei ole entiseen tapaan osoittanut erityistä kiinnostusta Aasiaan, ja erityisesti syyskuun 2001 jälkeen Yhdysvaltain huomio on ollut terrorismin vastaisessa sodassa, millä ei ole mitään erityistä merkitystä useimmille Aasian maille. Yhdysvallat on lähinnä käyttänyt vaikutusvaltaansa hankkiakseen tukea globaalille sodalleen, vaikka Aasian valtiojohdot mieluummin olisivat pitäneet terrorismia poliisiasiana. Yhdysvallat onnistui tämän vuosikymmenen aikana menettämään joltisestikin poliittista vaikutusvaltaansa Aasiassa, samalla kun sen hallitusten vastuuton talouspolitiikka, joka on saattanut koko globaalin talousjärjestelmän mahdolliseen kriisiin, ja joka saattaa lauetessaan huomattavasti vahingoittaa Aasian talouksia, on entisestään vähentänyt myös sen ideologista kiinnostavuutta.

Japani on etenkin suomalaisessa julkisuudessa jäänyt poliittisena toimijana täysin Kiinan peittoon, mutta de facto tilanne Aasiassa ei ole yhtä yksinkertainen. Japanin diplomaattinen toiminta onnistui muuttamaan uuden organisaation jäsenistöä huomattavasti. Tasapainottaakseen Kiinan kasvavaa vaikutusvaltaa Japani vaati, että myös Intia, Australia ja Uusi Seelanti on otettava mukaan. Intian viime vuosien nopea talouskasvu sijoittaa sen samaan sarjaan Itä-Aasian maiden kanssa, ja niin Australia kuin Uusi Seelantikin käy kauppaa nykyään pääasiassa Aasian maiden kanssa. Sekä Australialla että Uudella Seelannilla on varsin pitkät ja hyvät suhteet Japaniin. Kun näiden kahden maan mukaan tuloa Aasian poliittiseen yhteistyöhön voimakkaimmin vastustanut Mahathir oli eläkkeellä, niin ne molemmat myös hyväksyttiin mukaan, ilmeisestä Kiinan vastustuksesta huolimatta.

EAC:ta ei kuitenkaan perustettu. Huippukokous pidettiin Kuala Lumpurissa 14.12.2005, mutta sen nimenä oli vain East Asia Summit (EAS). Edelleenkin nimeä, joka implikoisi organisatorista toimijuutta, eikä keskustelufoorumia, ei valittu. Kokousta on tästä huolimatta kutsuttu historialliseksi, koska se oli ensimmäinen kerta, jolloin useimpien Aasian valtioiden johtajat tapasivat Aasian nimen alla, ilman yhdenkään ulkopuolisen valtion mukanaoloa. Loogisesti tilaisuutta olisi itse asiassa pitänyt kutsua Aasian, eikä Itä-Aasian huippukokoukseksi, koska Intia nyt oli mukana, mutta nimessä ilmeisesti noudatettiin Badawin alkuperäistä formulaatiota.

Lopuksi

Tapahtumat Aasian kansainvälisissä organisaatioissa eivät normaalisti ole erityisen dramaattisia, vaan yleensä varsin pitkästyttäviä. Mitään kovin mielenkiintoista ei näytä olevan tapahtumassa, mutta kerran tai pari vuosikymmenessä perustetaan uusi organisaatio. Kellään ei ole erityistä kiirettä kansainvälisen yhteistoiminnan suhteen. Kyse on silti varsin vakavasta ja määrätietoisesta toiminnasta. Ajallinen horisontti yksinkertaisesti on niin laaja, että muutos voi mainiosti olla hidasta. Yksityisen valtion on pystyttävä tarvittaessa reagoimaan tapahtumiin nopeasti, päivissä, viikoissa tai kuukausissa. Suhteellisen etabloitunut ja organisoitunut kansainvälinen organisaatio, kuten EU, toimii jo hitaammin, mutta sillä on kuitenkin kapasiteettia harkita politiikkavaihtoehtoja ja budjetin rakennetta niinkin erilaisilla alueilla kuin yhteinen ulkopolitiikka, maatalouspolitiikka ja koulutuspolitiikka. Toiminnan vauhdin mittayksikkönä toimii parhaiten vuosi. *Aasian kansainvälisissä*

organisaatioissa pienin mielekäs ajan mittayksikkö saattaa olla vuosikymmen, ja myös sukupolvi on käyttökelpoinen. Tällainen temporaalinen rakenne löytyy hyvin selvänä esimerkiksi Kiinan pääministerin Wen Jiabaon Itä-Aasian huippukokouksessa pitämästä puheesta, etenkin sen englanninkielisestä versiosta, jonka muut osanottajat kuulivat:

Kun katsomme tulevaisuuteen, olemme hyvin luottavaisia. Päämäärämme on kaksinkertaistaa Kiinan vuoden 2000 kansantulo vuoteen 2010 mennessä, ja sen jälkeen nostaa Kiinan henkeä kohti laskettu kansantulo 3000 Yhdysvaltain dollariin seuraavan 15 vuoden aikana. Se tekee Kiinasta kohtuullisen varakkaan maan. [...] Jotta Kiinasta tulisi täysin kehittynyt, tarvitaan useiden sukupolvien kova työ, ehkä jopa 12 sukupolven. Kiina tarvitsee siksi kestävän ja rauhanomaisen kansainvälisen ympäristön, jotta se voisi keskittyä taloudelliseen kehitykseensä.²¹

Kasvu, hyvinvointiin nouseminen, kehittyminen on valtiollisen toiminnan eetoksena. Kehitys ei ole ollenkaan mahdotonta, sitä on tapahtunut jo joitakin vuosikymmeniä ja tapahtuu edelleen, mutta edessä on vielä lukuisia sukupolvia ponnisteluja. Kansainvälisten organisaatioiden merkitys on tämän valtiollisen kasvun turvaamisessa; itseisarvoa niillä ei ole. Tulevaisuuden ensisijainen merkitys temporaalisena kategoriana on hyvin luonnollista. Melkein kaikki Aasian maat ovat vielä kehitysmaita. Ne ovat liikkeessä heikoista vahvoiksi valtioiksi, ja taloudellisesti useimmat niistä kasvavat tai ovat viime aikoihin asti kasvaneet vauhdilla, missä BKT kaksinkertaistuu suunnilleen vuosikymmenessä. Vuosittainen 7.2% kasvu riittää tähän. Se toimii eräänlaisena matemaattisena normina kehittyvissä aasialaisissa kansantalouksissa, ja sen saavuttaminen tai ylittäminen on uuden aasialaisen identiteetin rakennusmateriaaliksi kelpaava ylpeyden aihe. Voi hyvin sanoa, että Aasia nousee, mutta se mikä oikeastaan nousee, ovat yksityiset Aasian valtiot; Aasia on vain niiden retorinen aggregaatti. Koska valtiollista suveriniteettia ollaan vasta lujittamassa, ei ole mitään erityistä syytä pyrkiä luopumaan siitä suuremman organisaation hyväksi. Valtioiden välinen yhteistyö Aasiassa, tai Aasian integraatio, merkitsee ainoastaan toimintatilan muokkausta ja hallintaa, mutta sillä on vain kasvun edellytyksiä turvaava välineellinen merkitys; hajanaisesta ideologisesta keskustelusta huolimatta Aasialla voimakkaana ulkopoliittisena toimijana ei mitään erityistä merkitystä ole. Nopea muutos tapahtuu valtioiden tasolla, mutta kansainvälisten organisaatioiden tasolla muutos on parhaimmillaan kun se on hidasta, eikä johda liian fiksoituneisiin rakenteisiin, joista voisi

olla haittaa tulevina vuosikymmeninä. Mikäli maailman taloudellinen ja poliittinen rakenne muuttuu dramaattisesti, Aasialle toimijakäsittteenä voi tulla käyttöä, mutta vielä ei olla siinä tilanteessa. Toistaiseksi Länsi pysyy maailmanjärjestelmän pääasiallisena toimijana, kontrolloiden Aasiaa monella tasolla, mutta toimien myös inspiraation lähteenä, joiltakin osiltaan liittolaisena, sekä tietysti myös lopullisena markkina-alueena, jota ilman Aasian valtioiden nousu ei olisi mahdollista.

Viitteet

- ¹ Artikkelin aikaisempi versio on julkaistu nimellä 'Aasia ja Länsi', *Kosmopolis*, 2006 (36) 2, 51-69.
- ² Bonnett 2004
- ³ Lakoff & Johnson 2003
- ⁴ Korhonen 2003a; 2003b
- ⁵ 1975 [1730]
- ⁶ Agnew 2003
- ⁷ Bassin 1991a; 1991b
- ⁸ Neumann 1996, 2-12; Lewis and Wigen, 1997, 27-8
- ⁹ Korhonen 2002
- ¹⁰ Gaimushō 1990
- ¹¹ Buzan 1991
- ¹² Morgenthau 1978 [1948], 59-65
- ¹³ Helgesen 2006
- ¹⁴ The Mansfield Asian Opinion Poll Database 2005
- ¹⁵ Sun 1986.
- ¹⁶ Varsinaisesti nimitys otettiin käyttöön vasta 1941, mutta sotilaallinen konflikti oli jatkuvaa vuodesta 1931 lähtien.
- ¹⁷ Pääministerinä vuosina 1981-2003
- ¹⁸ Mahathir 2003. Alkuperäinen teksti: All Europeans have the same origins and culture i.e. based on the Greek and Roman civilisations. They are very clever, brave and have an insatiable curiosity. They are never satisfied with what they have and always want to improve on them, to make them better, more productive for whatever purpose. There is nothing, whether instrument or system or ideology which is not continuously improved by them. Sometimes in their frenzy to improve everything they damage things and bring about bad results. But they are not deterred and they continue to try to improve things which they have or which other people have. Unfortunately they are also very greedy and like to take forcibly the territories and rights of other people. Their 2000 years history is full of endless wars to seize territories and enlarge their power, worldwide.

- ¹⁹ Wang 2005
- ²⁰ Erityisesti Said 1985
- ²¹ Wen 2005. Sitaatin englanninkielinen teksti: Looking ahead, we are full of confidence. Our goal is to double China's per capita GDP of 2000 by 2010, and after that, to bring China's [...] per capita GDP to US\$3,000 in another 15 years. This will turn China into a country of moderate prosperity. [...] For China to be fully developed, it will take the unremitting efforts of several generations, or even a dozen generations of the Chinese people. China thus needs a durable and peaceful international environment that enables it to concentrate on economic development.

Lähteet

- Agnew, John (2003) *Geopolitics. Revisioning World Politics*, New York: Routledge.
- ASEAN Regional Forum (2006) <http://www.aseanregionalforum.org/default.aspx?tabid=55> 24.11.2007.
- Bassin, Mark (1991a) "Inventing Siberia: Visions of the Russian East in the Early Nineteenth Century", *American Historical Review* (96), 763-794.
- Bassin, Mark (1991b) "Russia Between Europe and Asia: The Ideological Construction of Geographical Space", *Slavic Review* (50), 1, 1-17.
- Bonnett, Alastair (2004) *The Idea of the West. Culture, Politics and History*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Buzan, Barry (1991) *People, States and Fear. An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*, Essex: Pearson.
- Buzan, Barry (2004) *From International Society to World Society? English School Theory and the Social Structure of Globalization*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Gaimushō (1990) *Gaikō seisho. Waga gaikō no kinkyō*, Tokyo: Ōkurashō insatsukyoku.
- 外務省 (平成 2 年) 外交青書。我外交の近況、東京都：大蔵省印刷局。
- Helgesen, Geir (2006) Public lecture at the University of Turku at 19.1.2006.
- Korhonen, Pekka (2001) "The Political Geography of Okakura Tenshin", *Japan Review*, 13, 107-127.
- Korhonen, Pekka (2002) "Asia's Chinese Name", *Inter-Asia Cultural Studies* (3) 2, 253-270.
- Korhonen, Pekka (2003a) "Aasiaksi nimetty tila", *Kosmopolis*, (33), 1, 9-37.
- Korhonen, Pekka (2003b) "Geonimen politiikka - mikä on Aasia?", teoksessa Vilho Harle & Sami Moisio (toim.) *Muuttuva geopolitiikka*, Helsinki: Gaudeamus, 190-206.

- Lakoff, George and Johnson, Mark (2003) [1980] *Metaphors We Live By*, Chicago and London: Chicago University Press.
- Lewis, Martin W. and Wigen, Kären E. (1997) *The Myth of Continents. A Critique of Metageography*, Berkeley, Los Angeles and London: University of California Press.
- Mahathir to Ishihara Shintarō (1994) *NO to ieru Ajia. Tai ŌBei e no hōsaku*, Tōkyō: Kōbunsha.
- マハティールと石原慎太郎 (平成6年) [NO] と言えるアジア。対欧米への方策。東京都: 光文社。
- Mahathir bin Mohamad (2003) *Future Threats*, http://www.bernama.com/events/umno_2003/open.speech.php?id=9&cat=BI [2.12.2003], 24.11.2007.
- The Mansfield Asian Opinion Poll Database, <http://www.mansfieldfdn.org/polls/index.htm>, 24.11.2007.
- Morgenthau, Hans J. (1978) [1948] *Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace*, New York: Alfred A. Knopf.
- Neumann, Iver B. 1996. *Russia and the Idea of Europe. A Study in Identity and International Relations*. London and New York: Routledge.
- Said, Edward (1985) *Orientalism*, London, Penguin.
- Strahlenberg, Philip Johan (1775) [1730] *Das Nord und Ostliche Theil von Europa und Asia, in so weit solches das ganze Russische Reich mit Sibirien und der grossen Tatarey in sich begreiffet, in einer Historisch-Geographischen Beschreibung der alten und neuern Zeiten, und vielen andern unbekanntten Nachrichten vorgestellt, Nebst einer noch niemahls ans Licht gegebenen TABULA POLYGLOTTA von zwei und dreyssigerley Arten Tatarischer Völcker Sprachen und einem Kalmuckischen Vocabulario, Sonderlich aber einer grossen richtigen Land-Charte von den benannten Ländern und andern verschiedenen Kupfferstichen, so die Asiatisch-Scythische Antiquität betreffen; bey Gelegenheit der Schwedischen Kriegs-Gefangenschafft in Rußland, aus eigener sorgfältigen Erkundigung, auf denen verstatteten weiten Reisen zusammen gebracht und ausgefertigt von Philipp Johann von Strahlenberg*, Stockholm, in Verlegung des Autoris, 1730;
- julkaistu uudelleen *in toto* nimellä Ph. J. von Strahlenberg, *Das Nord und Ostliche Theil von Europa und Asia*, Studia Uralo-Altica 8, Szeged: Attila József University.
- Sun Yatsen (1986) [1924] ‘Da Yazhou zhuyi’, *Sun Zhongshan QuANJI*, Di 11 juan, Beijing: Zhonghua shuju, 401-409.
- 大亞洲主義, 孫中山全集, 第11卷。北京 中華書局。
- Wang Hui (2005) *Reclaiming Asia From the West: Rethinking Global History*, löytyy ainakin <http://www.japanfocus.org/products/details/1781> (*Japan Focus*, missä se alkuun julkaistiin); http://www.zmag.org/content/print_article.cfm?itemID=7328§ionID=44 (*Le Monde Diplomatique*); 24.11.2007.

Wen Jiabao (2005) China's Peaceful Development: An Opportunity for East Asia.

<http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjdt/zyjh/t228273.htm>, 24.11.2007.

Alkuperäinen kiinankielinen teksti, joka ei ole yhtä spesifi numeroiden suhteen

温家宝总理在首届东亚峰会上的讲话 (全文) [http://www.fmprc.gov.cn/](http://www.fmprc.gov.cn/chn/wjdt/zyjh/t226426.htm)

[chn/wjdt/zyjh/t226426.htm](http://www.fmprc.gov.cn/chn/wjdt/zyjh/t226426.htm), 24.11.2007.